

Механізми регулювання економіки

JEL Classification: G210; O310

УДК 336.717

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКІСТЮ БАНКУ З ВИКОРИСТАННЯМ ЗАСОБІВ ФІНАНСОВОГО ІНЖИНІРИНГУ

Чмутова І. М., Біляєва В. Ю.

Анотація. Статтю присвячено обґрунтуванню концептуальних положень управління фінансовою стійкістю банку з використанням засобів фінансового інжинірингу. Відмінність розроблених концептуальних положень від існуючих полягає у тому, що управління фінансовою стійкістю банку слід розглядати з точки зору процесно-структурованого підходу, а для забезпечення фінансової стійкості необхідно впроваджувати фінансові інновації у різні види банківських операцій з урахуванням стадій їх життєвого циклу та життєвого циклу банку. Використання концептуальних положень у практичній діяльності банку дозволить виявляти резерви нарощування потенціалу фінансової стійкості та приймати рішення стосовно напрямів її покращення відповідно до стратегічних і тактичних фінансових цілей банку.

Ключові слова: банк, фінансова стійкість, фінансовий інжиніринг, фінансова інновація, концептуальні положення.

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТЬЮ БАНКА С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ СРЕДСТВ ФИНАНСОВОГО ИНЖИНИРИНГА

Чмутова И. Н., Беляева В. Ю.

Аннотация. Статья посвящена обоснованию концептуальных положений управления финансовой устойчивостью банка с использованием средств финансового инжиниринга. Отличие разработанных концептуальных положений от существующих состоит в том, что управление финансовой устойчивостью необходимо рассматривать с точки зрения процессно-структурированного подхода, а для обеспечения финансовой устойчивости необходимо внедрять финансовые инновации в различные виды банковских операций с учетом стадий их жизненного цикла и жизненного цикла банка. Использование концептуальных положений в практической деятельности банка позволит выявить резервы наращивания потенциала финансовой устойчивости и принимать решения относительно направлений ее улучшения в соответствии со стратегическими и тактическими финансовыми целями банка.

Ключевые слова: банк, финансовая устойчивость, финансовый инжиниринг, финансовая инновация, концептуальные положения.

CONCEPTUAL PROVISIONS OF MANAGING THE BANK FINANCIAL STRENGTH BY MEANS OF FINANCIAL ENGINEERING

I. Chmutova, V. Biljaieva

Abstract. The article is devoted to substantiation of conceptual provisions of managing the bank financial strength by means of financial engineering. The difference of the developed conceptual provisions from the existing ones is that managing

financial stability should be considered from the standpoint of the process and structured approach, and for ensuring the financial stability it is necessary to introduce financial innovations in various types of banking operations, taking into account the stages of their life cycle and the life cycle of the bank. Using the conceptual provisions in practical activities of the bank allows revealing reserves for building financial strength capacity and making decisions on the direction of its improvement in accordance with the strategic and tactical financial goals of the bank.

Keywords: bank, financial strength, financial engineering, financial innovation, conceptual provisions.

Стійкість банківської системи є необхідною умовою здійснення економічних трансформацій на шляху відновлення національної економіки України. З огляду на те, що загальний рівень фінансової стійкості банківської системи залежить від рівня фінансової стійкості кожного банку, важливими є питання, пов'язані з побудовою дієвих механізмів управління фінансовою стійкістю на рівні окремої банківської установи відповідно до обраної банком стратегії. Мінливість і невизначеність зовнішнього середовища вимагають від банків пошуку нових засобів пристосування до постійних змін для продуктивного здійснення діяльності, підтримання лояльності клієнтів, зміцнення конкурентної позиції на ринку, забезпечення фінансової стійкості. Одним із таких засобів є імплементація фінансових інновацій в операційну діяльність вітчизняних банків.

З огляду на це, актуальності набувають питання, пов'язані із забезпеченням фінансової стійкості банку з використанням інструментів фінансового інжинірингу, сутність якого полягає в розробленні та впровадженні фінансових інновацій у різні аспекти діяльності банку для досягнення поставлених цілей.

Підходи до управління фінансовою стійкістю банку та методи її забезпечення розглядають у своїх працях багато вітчизняних учених-економістів, зокрема: І. М. Васильович [1], В. Я. Вовк [2], Ю. С. Довгаль [3], Ж. М. Довгань [4], О. М. Зверяков [5], А. О. Золковер [6], Л. А. Ключко [7], В. В. Коваленко [8], В. М. Кочетков [9], Р. В. Михайлюк [10], А. В. Олійник [11] та інші. Незважаючи на ґрунтовні дослідження у цій сфері, багатоваріантність трактувань фінансової стійкості зумовлює різноспрямованість підходів до її забезпечення. Крім цього, недостатньо розробленими залишаються питання зміцнення фінансової стійкості банку через упровадження різних видів фінансових інновацій.

Метою статті є розроблення концептуальних положень управління фінансовою стійкістю банку з використанням засобів фінансового інжинірингу.

Для досягнення поставленої мети необхідним є опрацювання онтології предметної області питання, яке досліджується, та виявлення семантичних зв'язків, які існують між окремими категоріями, тобто побудова інформаційної моделі предметної області дослідження.

З огляду на те, що думки вчених щодо розуміння сутності поняття «фінансова стійкість» значно різняться, можна виокремити декілька підходів до його визначення. Представники першого підходу, зокрема В. М. Кочетков [9], Р. В. Михайлюк [10], розглядають фінансову стійкість з погляду її якісної складової, а саме – як можливість банку трансформувати ресурси та ефективно виконувати функції, покладені на нього суспільством, витримуючи вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовищ. Цей підхід є досить ґрунтовним, проте не досить інформативним з точки зору кількісного виміру фінансової стійкості банку. Л. А. Ключко [7] та В. А. Смоляк [12], навпаки, розглядають фінансову стійкість як набір певних фінансових показників у розрізі її складових: капітальної стійкості, ліквідності, ділової активності, прибутковості тощо. Цей підхід не дає повного та вичерпного розуміння сутності фінансової стійкості, адже є лише кількісним виразом параметрів діяльності банку на певний статичний момент часу. Деякі вчені, зокрема А. В. Олійник [11] та С. О. Якубовський [13], які є представниками третього підходу, ототожнюють поняття фінансової стійкості з такими категоріями, як ліквідність, платоспроможність і прибутковість, що є економічно необґрунтованим, адже платоспроможність є складовою частиною фінансової стійкості банку, а ліквідність і прибутковість – показниками, що деталізують фінансову стійкість банку. Інші теоретики та практики, серед яких В. Я. Вовк [2] та В. В. Коваленко [8], розглядають категорію фінансової стійкості з макроекономічної точки зору: через взаємозв'язок фінансової стійкості всієї банківської системи з фінансовою стійкістю окремих банків. Цього погляду дотримується також більшість зарубіжних учених, наукові праці яких присвячено питанням забезпечення фінансової стійкості банківських систем, проте питання, пов'язані зі зміцненням фінансової стійкості окремих банків залишаються недостатньо розкритими та потребують подальшого доопрацювання.

З усього вищезазначеного можна зробити висновок, що для всебічного розкриття сутності поняття «фінансова стійкість» необхідним є використання синтетичного підходу до її розуміння. Відтак, найбільш ґрунтовним і вичерпним можна вважати визначення фінансової стійкості, запропоноване О. М. Зверяковим [5, с. 177]: фінансова стійкість банку – це здатність банку функціонувати згідно з його стратегією, цілями та задачами під дією різних зовнішніх і внутрішніх чинників, яка може бути оцінена різними показниками.

Структурна модель зв'язків предметної області дослідження наведена на рис. 1.

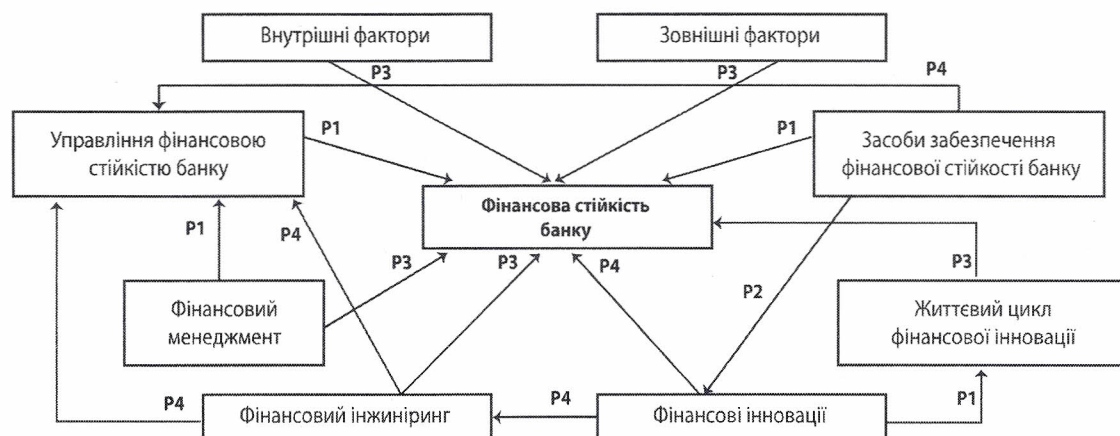

Рис. 1. Структурна модель зв'язків предметної області управління фінансовою стійкістю банку
P1 – відносини типу «ціле – частина»; P2 – відносини типу «рід – вид»; P3 – відносини типу «фактор – результат»;
P4 – відносини типу «інструмент – дія»

Як можна побачити зі схеми, рівень фінансової стійкості банку залежить від багатьох внутрішніх і зовнішніх факторів, які здійснюють на неї вплив. До зовнішніх факторів належать: економічні (стан економіки, інвестиційний клімат, стан платіжного балансу країни, рівень дефіциту державного бюджету, податкова політика, ступень розвитку банківської інфраструктури), соціально-політичні (соціальна стабільність, стійкість уряду, політична стабільність, державно-правовий механізм, ступень правового забезпечення банківської діяльності, ротації уряду), фінансові (стан грошового ринку, кредитна, процентна і валютна політика НБУ, величина валютних резервів НБУ). Внутрішні фактори включають такі: адекватність капіталу банку, якість активів банку, рівень менеджменту, рівень рентабельності, ліквідність балансу банку, платоспроможність банку тощо [1].

Управління фінансовою стійкістю банку є однією із складових фінансового менеджменту банку, зауважує А. Є. Ахметова [14], адже одним із завдань фінансового менеджменту банку є саме забезпечення його фінансової стійкості для дохідного та надійного функціонування у довгостроковій перспективі.

Механізм управління фінансовою стійкістю банку, як слушно зазначає Р. В. Михайлюк [10, с. 5], являє собою сукупність методів та інструментів управління, що суб'єкти управління застосовують і спрямовують на забезпечення фінансової стійкості банків. Сьогодні існують різні засоби забезпечення фінансової стійкості банку, проте вітчизняні науковці вважають, що найбільш придатними для вітчизняних реалій є такі: капіталізація банку, побудова ефективного механізму управління фінансовою стійкістю банку, менеджмент активів і пасивів, реструктуризація та реорганізація банку тощо. Розглянемо кожний із засобів більш детально.

Погоджуючись із В. Я. Вовк [2, с. 43], слід зазначити, що нарощування капітальної бази банку, безперечно, забезпечує економічну самостійність і стабільність банку, проте застосування цього способу у результаті сприяє зміцненню тільки однієї складової фінансової стійкості – капітальної стійкості – що вимагає від банку пошуку інших способів забезпечення таких складових його фінансової стійкості, як ліквідність та ділова активність.

Згідно з думкою А. О. Золковера [6], В. М. Кочеткова [9], А. В. Олійника [11] та І. М. Васильович [1], використання такого способу, як формування ефективного механізму управління фінансовою стійкістю банку повинно відбуватися через підвищення оперативності й якості аналізу й оцінки фінансової стійкості, досягнення певних пропорцій між усіма складовими компонентами механізму управління фінансовою стійкістю, розширення практики оцінки ризиків тощо. Без сумніву, ефективний механізм управління фінансовою стійкістю є головною умовою її забезпечення, проте сучасні реалії вимагають кардинальної зміни погляду на процес управління фінансовою стійкістю, який би якнайкраще відповідав сучасним глобалізаційним викликам.

Аналогічно з капіталізацією, метод гнучкого управління активами і пасивами банку спрямований на забезпечення лише однієї складової фінансової стійкості банку – ліквідності, що в результаті може не призвести до очікуваного зростання рівня фінансової стійкості та вимагатиме пошуку нового балансу між її складовими.

О. Л. Малахова [15] та О. С. Матвієнко [16] вважають, що зміцнити фінансову стійкість банку можливо через пошук способів підвищення прибутковості банку. Проте слід зауважити, що, спрямовуючи зусилля на отримання надприбутків, банки часто інвестують кошти у проекти з високим рівнем ризику, що може призвести до послаблення їхньої фінансової стійкості.

Згідно з І. М. Васюкович [1] та Л. А. Клюско [7], банки повинні постійно переглядати принципи організації власної діяльності, здійснювати оптимізацію організаційної структури, постійно вдосконалювати функції менеджменту. Однак, слід зазначити, що реструктуризація та реорганізація банку є доцільними тільки на певних етапах їх розвитку, адже стратегічні рішення, спрямовані на створення нових організаційних структур, які прийняті у невідповідний час, можуть бути руйнівними для банку.

З огляду на це, можна зробити висновок, що регресивні тенденції у банківській системі України актуалізують питання пошуку нових засобів забезпечення фінансової стійкості банків, зокрема через активізацію діяльності з розроблення та запровадження фінансових інновацій в операційну діяльність банків.

Розроблення та імплементація фінансових інновацій у діяльність банку повинні відбуватися у контексті фінансового інжинірингу. Незважаючи на широку розповсюдженість фінансового інжинірингу як одного з ефективних інструментів фінансового менеджменту у зарубіжній практиці, сьогодні не існує загальноприйнятого уніфікованого визначення цієї категорії. Згідно з визначенням, яке пропонується автором у роботі [17, с. 28], фінансовий інжиніринг являє собою процес розробки і застосування інноваційних механізмів, технологій, інструментів і рішень у галузі фінансів для вирішення проблем у системі фінансового управління для досягнення конкретних фінансових цілей, зокрема забезпечення його фінансової стійкості.

Фінансова інновація – це результат творчого пошуку нового підходу до вирішення проблеми у фінансовій галузі, який реалізується шляхом створення та дифузії нових фінансових продуктів, інструментів, технологій, процесів, інститутів, орієнтованих на ефективне управління фінансовими ресурсами та ризиками з метою забезпечення розвитку, конкурентоспроможності та фінансової стійкості в умовах мінливості економічного середовища, невизначеності й інформаційної асиметрії [18, с. 26].

Будь-яка фінансова інновація функціонує лише на певному проміжку часу від моменту генерування ідеї до моменту її зникнення з ринку, тобто має власний життєвий цикл. Планування та аналіз життєвого циклу фінансової інновації є необхідним для прогнозування можливих змін у діяльності банківської установи. Під життєвим циклом фінансової (банківської) інновації Т. І. Євченко [19] розуміє певний проміжок часу, протягом якого банківський продукт або технологія володіє активною життєвою силою і приносить банку як продуценту (виробнику) і продавцю інновації розширення масштабів активних операцій певний прибуток або іншу реальну вигоду. Це визначення життєвого циклу фінансової інновації є дещо обмеженим у плані того, що вважається, що фінансова інновація має бути спрямована тільки на забезпечення прибутковості банку та не береться до уваги важливість інших аспектів його діяльності, спрямованих на формування ресурсної стійкості, ліквідності, ділової активності, тобто забезпечення його фінансової стійкості в цілому.

Визначення зв'язків предметної галузі є базою для формування концептуальних положень управління фінансовою стійкістю банку з використанням інструментів фінансового інжинірингу.

Положення 1. Управління фінансовою стійкістю банку доцільно розглядати з точки зору процесно-структурованого підходу як процес, який складається з певних етапів, кожен з яких має власну структуру.

На рис. 2 наведено схему етапів процесу управління фінансовою стійкістю банку з використанням засобів фінансового інжинірингу. Відтак, управління фінансовою стійкістю банку доцільно здійснювати поетапно: 1) аналіз фактичних показників діяльності банку та фінансове планування; 2) визначення рівнів фінансової стійкості банку (планових і фактичних); 3) визначення можливих джерел нарощування фінансової стійкості банку; 4) розроблення фінансових інновацій; 5) імплементація фінансових інновацій; 6) аналіз результатів запровадження фінансових інновацій.

Положення 2. Управління фінансовою стійкістю банку повинно бути спрямоване на забезпечення фінансової стійкості та базуватися на таких принципах: ефективність, відкритість, функціональна повнота, збалансованість, мінімізація ризиків, гнучкість, інноваційність. Принцип інноваційності передбачає те, що управління фінансовою стійкістю банку має бути спрямоване на використання новітніх інструментів фінансового менеджменту.

Положення 3. Використання фінансового інжинірингу як інструменту управління фінансовою стійкістю сприяє забезпеченню фінансової стійкості банку.

Реалізація функцій управління фінансовою стійкістю (планування, аналіз, оцінка, регулювання та контроль) досягається за рахунок таких інструментів фінансового менеджменту, як бюджетування, бенчмаркінг, фінансовий контролінг, збалансована система показників і фінансовий інжиніринг. Кожній функції відповідає певний інструмент фінансового менеджменту: бюджетування є доцільним при плануванні; бенчмаркінг застосовується для планування, аналізу та оцінки; фінансовий контролінг є необхідним для аналізу, оцінки та контролю; збалансована система показників та фінансовий інжиніринг спрямовані на функцію регулювання фінансової стійкості.

Положення 4. Визначення можливих джерел нарощування фінансової стійкості банку передбачає виокремлення видів банківських операцій, які найбільше впливають на рівень фінансової стійкості банку з метою запровадження у них інновацій.

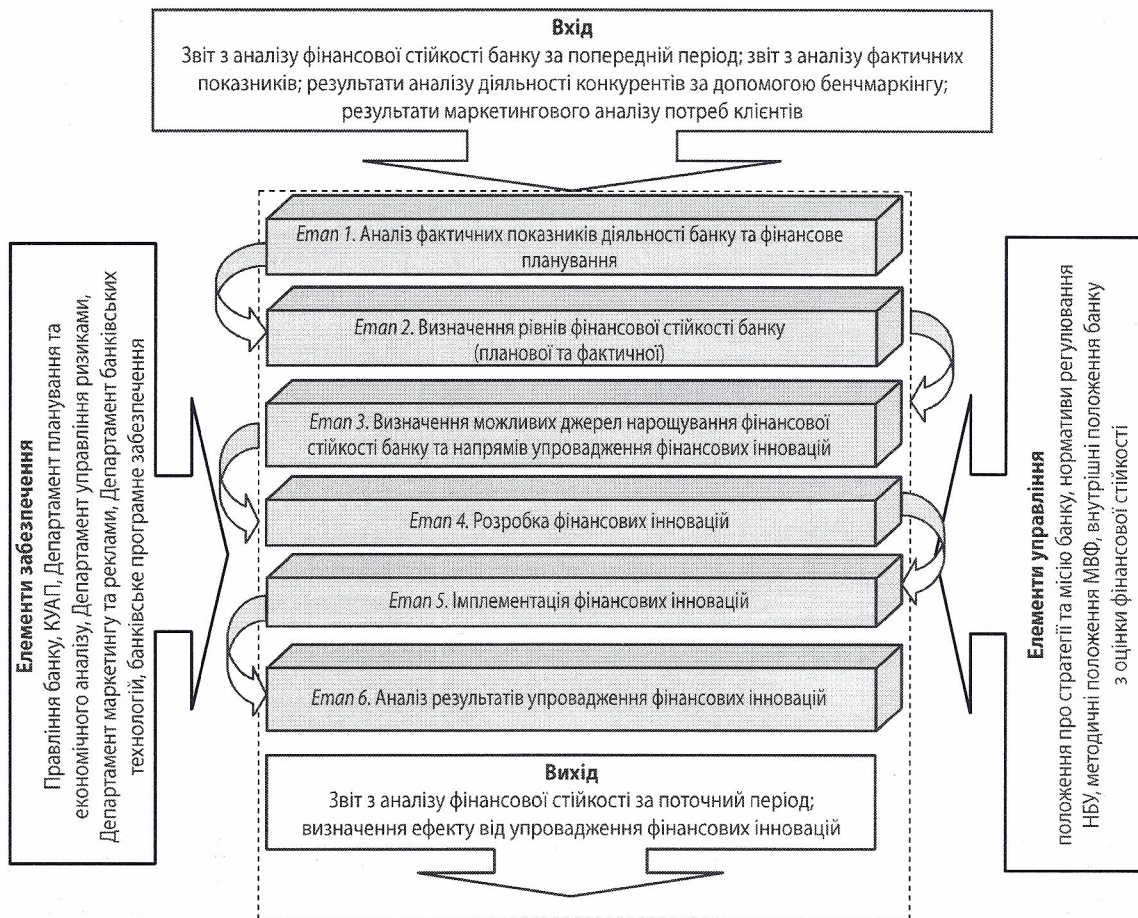

Рис. 2. Бізнес-модель процесу управління фінансовою стійкістю банку з використанням засобів фінансового інжинірингу

Положення 5. Оцінка доцільності впровадження фінансових інновацій у рамках фінансового інжинірингу повинна відбуватися з урахуванням особливостей життєвого циклу банку та поточного рівня його фінансової стійкості.

Стадія життєвого циклу банку справляє значний вплив на систему його фінансового менеджменту. Для забезпечення фінансової стійкості банку протягом усього періоду його функціонування слід враховувати характеристики, притаманні певній стадії життєвого циклу, оперативно реагувати на зміни показників, що потребують посиленого контролю [20]. Проте інколи запровадження фінансових інновацій, які є необхідними для нарощування потенціалу фінансової стійкості на кожній стадії життєвого циклу банку, може бути руйнівним для банку, адже на певних фазах життєвого циклу резерви для нарощування фінансової стійкості майже відсутні. З огляду на це, важливо, щоб вибір фінансової інновації та її імплементація відбувались залежно від стадії життєвого циклу банку та поточного рівня його фінансової стійкості.

Положення 6. Найбільш доцільними для впровадження в операційну діяльність банку є фінансові інновації, життєвий цикл яких відповідає життєвому циклу банку.

Розвиток будь-якої фінансової інновації протягом часу відбувається за певними етапами її життєвого циклу: 1) розроблення, 2) вихід на ринок; 3) розвиток ринку; 4) стабілізація ринку; 5) зменшення ринку; 6) підйом ринку; 7) падіння ринку. Для визначення фази життєвого циклу фінансової інновації доцільним є використання системи показників, які застосовуються для оцінки інноваційних проектів або застосування збалансованої системи показників (Balanced Scorecard) [21].

На рис. 3 представлено схему взаємозв'язків концептуальних положень управління фінансовою стійкістю банку з використанням засобів фінансового інжинірингу.

Рис. 3. Схема взаємозв'язків концептуальних положень управління фінансовою стійкістю банку

Проведене дослідження надало можливість зробити наступні висновки:

1. Найбільш ґрунтовним слід вважати синтетичний підхід до розуміння сутності фінансової стійкості банку, відповідно до якого фінансову стійкість слід розуміти як якісну характеристику можливості банку ефективно виконувати власні функції, незважаючи на вплив зовнішніх та внутрішніх факторів, яка може бути кількісно виміряна за допомогою системи показників.

2. Дослідження традиційних засобів забезпечення фінансової стійкості банку дало змогу виявити їх переваги та недоліки та зробити висновок, що наразі актуальності набувають інноваційні інструменти фінансового менеджменту, зокрема фінансовий інжиніринг, які слід упроваджувати для зміцнення фінансової стійкості банку.

3. На основі побудованої інформаційної моделі предметної галузі та встановлення зв'язків між її елементами було сформульовано концептуальні положення управління фінансовою стійкістю банку за допомогою засобів фінансового інжинірингу. Відмінність розроблених концептуальних положень від існуючих полягає у тому, що управління фінансовою стійкістю банку слід розглядати з точки зору процесно-структурованого підходу, а для забезпечення фінансової стійкості необхідно впроваджувати фінансові інновації у різні види банківських операцій з урахуванням стадій їхнього життєвого циклу та життєвого циклу банку. Використання концептуальних положень у практичній діяльності банку дозволить виявляти резерви нарощування потенціалу фінансової стійкості та приймати рішення стосовно напрямів її поліпшення відповідно до стратегічних і тактичних фінансових цілей банку.

Перспективами подальших досліджень можуть бути уточнення класифікації фінансових інновацій за критеріями відповідності фазам життєвого циклу банку та рівня його фінансової стійкості; формування системи показників визначення ефективності фінансових інновацій та ідентифікації етапів їх життєвого циклу.

Література: 1. Васюкович І. М. Забезпечення фінансової стійкості банків України в умовах ринку : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг і кредит» / І. М. Васюкович. – Львів, 2006. – 19 с. 2. Вовк В. Я. Забезпечення фінансової стійкості банківської системи в умовах кризи / В. Я. Вовк, Ю. В. Дмитрик // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. – 2011. – № 2. – С. 41–44. 3. Довгаль Ю. С. Сутність фінансової стійкості комерційного банку та ефективні шляхи її забезпечення / Ю. С. Довгаль, Р. О. Чамара // Фінансовий простір. – 2015. – № 1. – С. 130–136 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fin_pr_2015_1_18.pdf. 4. Довгань Ж. М. Аналіз релевантних факторів забезпечення фінансової стійкості банківської системи України / Ж. М. Довгань // Вісник Української академії банківської справи. – 2011. – № 2 (31).

– С. 57–62. 5. Зверяков О. М. Методологічні основи управління фінансовою стійкістю банківських установ / О. М. Зверяков // Актуальні проблеми економіки. – 2012. – № 10. – С. 175–182. 6. Золковер А. О. Методи забезпечення фінансової стійкості комерційних банків / А. О. Золковер, А. О. Гуменюк // Міжнародний науковий журнал. – 2015. – № 2. – С. 32–35. 7. Ключко Л. А. Фінансова стійкість комерційного банку, методи її оцінки та зміцнення : дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.04.01 «Фінанси, грошовий обіг і кредит» / Л. А. Ключко. – К., 2002. – 222 с. 8. Коваленко В. В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської системи: методологія і практика : монографія / В. В. Коваленко. – Суми : ДВНЗ УАБС НБУ, 2010. – 238 с. 9. Кочетков В. М. Забезпечення фінансової стійкості сучасного комерційного банку: теоретико-методологічні аспекти : монографія / В. М. Кочетков. – К. : КНЕУ, 2002. – 238 с. 10. Михайлюк Р. В. Механізм управління фінансовою стійкістю комерційних банків : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси і кредит» / Р. В. Михайлюк. – Тернопіль : ТНЕУ, 2008. – 20 с. 11. Олійник А. В. Управління фінансовою стійкістю банків / А. В. Олійник, Г. С. Суцук // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – Т. 4, № 5. – С. 159–163. 12. Смоляк В. А. Теоретичні підходи до визначення фінансової стійкості банку / В. А. Смоляк, О. Л. Кузенко // Управління розвитком. – 2011. – № 5 (102). – С. 45–46. 13. Якубовський С. О. Фінансова стійкість банківської системи України в умовах світової економічної кризи / С. О. Якубовський, Т. А. Родіонова // Науковий вісник Одеського державного економічного університету. – 2009. – № 4 (82). – С. 3–12. 14. Ахметова А. Е. Финансовый менеджмент – ядро управления банком / А. Е. Ахметова // Международный экономический форум [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.be5.biz/ekonomika1/r2012/1357.htm>. 15. Малахова О. Л. Кредитна діяльність банків як базова передумова забезпечення фінансової стійкості банківської системи України / О. Л. Малахова, С. В. Тетюк // Економічний аналіз : зб. наук. праць. – Тернопіль, 2014. – Т. 16, № 1. – С. 275–284. 16. Матвієнко О. С. Шляхи підвищення прибутковості банківської діяльності в Україні / О. С. Матвієнко // Молодий вчений. – 2014. – № 6 (1). – С. 169–172 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/molv_2014_6\(1\)_46.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/molv_2014_6(1)_46.pdf). 17. Belyaeva V. Yu. Theoretical Approaches to Defining the Essence of the Concept of “Financial Engineering” / V. Yu. Belyaeva // Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта та наука без границь» (Перемишль, 7–15 грудня 2014 р.). – Перемишль : Наука і дослідження, 2014. – С. 24–29. 18. Пантелеєва Н. М. Фінансові інновації в банківській системі: теорія, методологія, практика : монографія / Н. М. Пантелеєва; Нац. банк України, Ун-т банк. справи. – К. : УБС НБУ, 2013. – 526 с. 19. Євченко Т. І. Заходи запобігання фінансової кризи банківських установ / Т. І. Євченко // Економіка. Управління. Інновації. – 2014. – № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eui_2014_2_27.pdf. 20. Чмута І. М. Адаптація системи фінансового менеджменту банку до циклічності його розвитку / І. М. Чмута // Економіка розвитку. – 2014. – № 4. – С. 54–60. 21. Malinsky M. How Do I Measure “Innovation”? / M. Malinsky, Perry G. S. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.balancedscorecard.org/portals/0/pdf/howtomeasureinnovation.pdf>.

References: 1. Vaskovych I. M. Zabezpechennia finansovoi stiihosti bankiv Ukrainy v umovakh rynku : avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : spets. 08.04.01 «Finansy, hroshovi obih i kredyt» / I. M. Vaskovych. – Lviv, 2006. – 19 p. 2. Vovk V. Ya. Zabezpechennia finansovoi stiihosti bankivskoi systemy v umovakh kryzy [Ensuring Financial Stability of the Banking System in Crisis] / V. Ya. Vovk, Yu. V. Dmytryk // Naukovyi visnyk: Finansy, banky, investytsii. – 2011. – No. 2. – P. 41–44. 3. Dovhal Yu. S. *Sutnist finansovoi stiihosti komertsinoho banku ta efektyvni shliakhy yii zabezpechennia* [The Essence of Financial Stability of Commercial Banks and Effective Ways of Ensuring it] / Yu. S. Dovhal, R. O. Chamara // Finansovyi prostir. – 2015. – No. 1. – P. 130–136 [Electronic resource]. – Access mode : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fin_pr_2015_1_18.pdf. 4. Dovhan Zh. M. *Analiz relevantnykh faktoriv zabezpechennia finansovoi stiihosti bankivskoi systemy Ukrainy* [Analysis of Relevant Factors to Ensure the Financial Stability of the Banking System of Ukraine] / Zh. M. Dovhan // Visnyk Ukrainsoi akademii bankivskoi spravy. – 2011. – No. 2 (31). – P. 57–62. 5. Zvieriakov O. M. *Metodolohichni osnovy upravlinnia finansovoiu stiihostiu bankivskykh ustanov* [Methodological Bases of Management of Financial Stability of Banks] / O. M. Zvieriakov // Aktualni problemy ekonomiky. – 2012. – No. 10. – P. 175–182. 6. Zolkover A. O. *Metody zabezpechennia finansovoi stiihosti komertsilnykh bankiv* [Methods of Ensuring the Financial Stability of Commercial Banks] / A. O. Zolkover, A. O. Humeniuk // Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal. – 2015. – No. 2. – P. 32–35. 7. Kliusko L. A. *Finansova stiihost komertsinoho banku, metody yii otsinky ta zmitsnennia : dys. ... kand. ekon. nauk : spets. 08.04.01 «Finansy, hroshovi obih i kredyt»* / L. A. Kliusko. – Kyiv, 2002. – 222 p. 8. Kovalenko V. V. *Stratehichne upravlinnia finansovoiu stiihostiu bankivskoi systemy: metodolohiia i praktyka : monohrafiia* [Strategic Management of Financial Stability of the Banking System: Methodology and Practice: a monograph] / V. V. Kovalenko. – Sumy : DVNZ UABS NBU, 2010. – 238 p. 9. Kochetkov V. M. *Zabezpechennia finansovoi stiihosti suchasnoho komertsinoho banku: teoretyko-metodolohichni aspekty : monohrafiia* [Ensuring Financial Stability of Modern Commercial Bank: Theoretical and Methodological Aspects: monograph] / V. M. Kochetkov. – Kyiv : KNEU, 2002. – 238 p. 10. Mykhailiuk R. V. *Mekhanizm upravlinnia finansovoiu stiihostiu komertsilnykh bankiv* : avtoref. dys. ... kand. ekon. nauk : spets. 08.00.08 «Hroshi, finansy i kredyt» / R. V. Mykhailiuk. – Ternopil : TNEU, 2008. – 20 p. 11. Oliinyk A. V. *Upravlinnia finansovoiu stiihostiu bankiv* [Management of Financial Stability of Banks] / A. V. Oliinyk, H. S. Suschuk // Visnyk Khmelnytskoho natsionalnogo universytetu. – 2010. – Vol. 4, No. 5. – P. 159–163. 12. Smoliak V. A. *Teoretychni pidkhody do vyznachennia finansovoi stiihosti banku* [Theoretical Approaches to the Definition of Financial Stability of the Bank] / V. A. Smoliak, O. L. Kuzenko // Upravlinnia rozvytkom. – 2011. – No. 5 (102). – P. 45–46. 13. Yakubovskiy S. O. *Finansova stiihost bankivskoi systemy Ukrainy v umovakh svitovoi ekonomichnoi kryzy* [The Financial Stability of the Banking System of Ukraine in the Global Economic Crisis] / S. O. Yakubovskiy, T. A. Rodionova // Naukovyi visnyk Odeskoho derzhavnoho ekonomichnoho universytetu. – 2009. – No. 4 (82). – P. 3–12. 14. Ahmetova A. E. *Finansovyy menedzhment – yadro upravleniya bankom* / A. E. Ahmetova // Mezhdunarodnyy ekonomicheskii forum [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.be5.biz/ekonomika1/r2012/1357.htm>. 15. Malakhova O. L. *Kredytna diialnist bankiv yak bazova peredumova zabezpechennia finansovoi stiihosti bankivskoi systemy Ukrainy* [The Credit Activity of Banks as a Basic Prerequisite to Ensure the Financial Stability of the Banking System of Ukraine] / O. L. Malakhova, S. V. Tetiuk // Ekonomichnyi analiz : zb. nauk. prats. – Ternopil, 2014. – Vol. 16, No. 1. – P. 275–284. 16. Matviienko O. S. *Shliakhy pidvyshchen-*

nia prybutkovosti bankivskoi diialnosti v Ukraini [Ways to Improve the Profitability of the Banking Business in Ukraine] / O. S. Matvienko // *Molodyi vchenyi*. – 2014. – No. 6 (1). – P. 169–172 [Electronic resource]. – Access mode : [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/molv_2014_6\(1\)_46.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/molv_2014_6(1)_46.pdf). 17. Belyaeva V. Yu. Theoretical Approaches to Defining the Essence of the Concept of “Financial Engineering” / V. Yu. Belyaeva // *Materialy X Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Osvita ta nauka bez hranyts»* (Pere-myshl, 7–15 hrudnia 2014 r.). – Peremyshl : Nauka i doslidzhennia, 2014. – P. 24–29. 18. Pantieliieva N. M. *Finansovi innovatsii v bankivskii systemi: teoriia, metodolohiia, praktyka : monohrafiia* [Financial Innovations in Banking: the Theory, Methodology, Practice: a monograph] / N. M. Panteleeva; Nats. bank Ukrainy, Un-t bank. spravy. – Kyiv : UBS NBU, 2013. – 526 p. 19. Yevenko T. I. *Zakhody zapobihannia finansovoi kryzy bankivskykh ustanov* [Preventive Financial Crisis Banks] / T. I. Yevenko // *Ekonomika. Upravlinnia. Innovatsii*. – 2014. – No. 2 [Electronic resource]. – Access mode : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/eui_2014_2_27.pdf. 20. Chmutova I. M. *Adaptatsiia systemy finansovoho menedzhmentu banku do tsyklichnosti yoho rozvytku* [Adaptation of the Financial Management of the Bank to the Cyclical Development] / I. M. Chmutova // *Ekonomika rozvytku*. – 2014. – No. 4. – P. 54–60. 21. Malinsky M. How do I Measure “Innovation”? / M. Malinsky, Perry G. S. [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.balancedscorecard.org/portals/0/pdf/howtomeasureinnovation.pdf>.

Інформація про авторів

Чмута Ірина Миколаївна – канд. екон. наук, доцент кафедри банківської справи Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (пр. Науки, 9а, м. Харків, 61166, Україна, e-mail: irinabank@mail.ru).

Біляєва Вікторія Юрївна – аспірант кафедри банківської справи Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (пр. Леніна, 9а, м. Харків, 61166, Україна, e-mail: viktoriya.biliaeva@gmail.com).

Информация об авторах

Чмута Ирина Николаевна – канд. экон. наук, доцент кафедры банковского дела Харьковского национального экономического университета имени Семена Кузнеця (пр. Ленина, 9а, г. Харьков, 61166, Украина, e-mail: irinabank@mail.ru).

Беляева Виктория Юрьевна – аспирант кафедры банковского дела, Харьковского национального экономического университета имени Семена Кузнеця (пр. Науки, 9а, г. Харьков, 61166, Украина, e-mail: viktoriya.biliaeva@gmail.com).

Information about the authors

I. Chmutova – Candidate of Sciences in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Banking, Kharkiv National University of Economics (Lenina pr., 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine, e-mail: irinabank@mail.ru).

V. Biliaeva – Postgraduate Student, Department of Banking, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economic (Nauki pr., 9a, Kharkiv, 61166, Ukraine, e-mail: viktoriya.biliaeva@gmail.com).

Стаття надійшла до ред.
27.11.2015 р

JEL Classification: O20;O21;O1

УДК 338.2:334.02

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ ЕКОНОМІКИ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ПРИСКОРЕНОЇ МОДЕРНІЗАЦІЇ КРАЇНИ: ПОШУК ВІТЧИЗНЯНОЇ МОДЕЛІ

Свеженцев О. О., Садиков М. А.

Анотація. У статті проаналізовано світовий досвід розвинутих країн з ринковою економікою щодо побудови оптимальної моделі стратегічного планування розвитку економіки, адаптованого під ринковий тип економіки. Проблема статті є підвищення ефективності державної політики в економіці для забезпечення економічного зростання. Метою статті є формулювання підходів до формування моделі стратегічного планування в Україні та аналіз